

Η χρήση των ηλεκτρονικών μέσων στη συμβουλευτική της Εκκλησίας

Εισαγωγικές σκέψεις του Προεδρεύοντος στην Γ' καταληκτική Συνεδρία της Ήμερίδος

Όμ. Καθηγητού της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών Αλεξάνδρου Μ.
Σταυροπούλου

Όπως όλοι γνωρίζουμε υπάρχει μακράιωνη παράδοση άσκησης του συμβουλευτικού έργου στην Όρθόδοξη Έκκλησία. Και σήμερα όμως μπορούμε με βεβαιότητα να ισχυρισθούμε ότι στον όρθόδοξο χώρο υπάρχουν άνθρωποι οι όποιοι άσκούν τό ύψηλό αυτό λειτουργήμα καί συμπαραστέκονται συμβουλευτικά σέ όσους τούς πλησιάζουν. Η **έκκλησιαστική** αυτή **διακονία σκοπό** έχει να βοηθήσει τόν άνθρωπο στό να πάρει τίς αποφάσεις εκείνες, πού θά τόν οδηγήσουν σέ δρόμους πού φέρνουν στή σωτηρία καί να τοῦ συμπαρασταθεῖ σ' αυτό.

Εἶναι διάχυτη ἡ ἐντύπωση ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή, ἡ Πατερική καί ἡ μεταγενέστερη ἐκκλησιαστική γραμματεία καί παράδοση συνιστοῦν να ἐπιζητοῦμε τή **συμβουλή τῶν πατέρων**, γιατί βοηθάει στήν προκοπή τοῦ βίου. «Συμβουλῆς δέ μέτεχε πατέρων σου καί ποιήσεις τόν ἅπαντά σου χρόνον ἐν ἀναπαύσει» (Αββᾶς Ἡσαΐας). Ὁ Μ. Βασίλειος ὑποστηρίζει ὅτι «ἀσυμβούλευτος ἄνθρωπος πλοῖον ἐστίν ἀκυβέρνητον, ὡς ἔτυχε ταῖς φοραῖς τῶν πνευμάτων ἐκδεδομένον». Σέ τελευταία ἀνάλυση «ἀνὴρ ἀσύμβουλος ἑαυτοῦ πολέμιος» γι' αυτό «μετά βουλῆς πάντα ποίει» συμβουλεύει ὁ Γέρων Ἰωάννης (χρόνος ἀκμῆς ὁ ἔκτος αἰώνας).

Φαίνεται ὅτι οἱ ἀποδέκτες τῶν παραπάνω λόγων τούς ἐλάμβαναν σοβαρά ὑπόψη γιατί ἡ ἐπιδίωξη, ἡ παροχή καί ἡ ἀποδοχή συμβουλῶν ἦταν μία τρέχουσα κατάσταση στήν Όρθοδοξία. Τό ἴδιο ἐξακολουθεῖ να γίνεται καί σήμερα ὅσο κι ἂν δίδεται ἡ ἐντύπωση, ὅτι ὁ σημερινός ἐκκοσμικευμένος ἄνθρωπος ἀποφεύγει να ζητάει συμβουλές ἢ κι ἂν τίς ζητάει κάνει τελικά «τοῦ κεφαλιοῦ του» γιά να νοιώθει αὐτόνομος καί ἀπελευθερωμένος.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅτι σήμερα ἐπικρατεῖ ἕνα πνεῦμα ἐναντίον κάθε ὑπακοῆς καί ὑποταγῆς στήν αὐθεντία. Σέ ἀκραῖες περιπτώσεις μάλιστα, ὁ σημερινός ἄνθρωπος φθάνει σέ σημεῖο να ἀρνεῖται κάθε μορφή αὐθεντίας, κι ὄχι μόνο ἐκείνη πού θέλει να ἐπιβάλλεται μέ τρόπο αὐταρχικό. Ἀρνεῖται λοιπόν καί ἀρκεῖται στον «αὐθεντικό ἑαυτό» του, πού τόν παραδέχεται ὡς τήν μοναδική αὐθεντία.

Παρ' ὅλα αυτά, ἂν ἐξετάσουμε προσεκτικότερα τά πράγματα, διαπιστώνουμε, ὄχι μάλιστα χωρίς κάποια ἐκπληξη, ὅτι ἕνα μεγάλο πλῆθος ἀνθρώπων ἐπιδιώκει να συμβουλευέται ἀνθρώπους πού ἔχουν σχέση μέ τήν Έκκλησία. Αυτό ἐξάλλου συμβαίνει ὄχι μόνο γιά θέματα πού ἐκ πρώτης ὄψεως θά μπορούσαν να χαρακτηρισθοῦν «θρησκευτικά». Ὁ ἄνθρωπος τοῦ καιροῦ μας, ὅσο κι ἂν προσέρχεται να ζητήσει συμβουλές, χωρίς να θέλει να τόν βλέπουν ἄλλοι ὅτι τό κάνει πλησίον τῆς Έκκλησίας (καί σ' αυτό ἴσως βοηθοῦν τα σύγχρονα μέσα), ἔχει ἐμπιστοσύνη καί ἐναποθέτει σ' Αὐτήν τήν ἐλπίδα του γιά τή λύση ἐνός ἢ περισσοτέρων προβλημάτων πού τόν ἀπασχολοῦν.

Τό εὔρος τῶν προβλημάτων εἶναι ἀπεριόριστο. Οἱ ἄνθρωποι ἐρωτοῦν «περί πάντων καί

άλλων τινων». Για όλα και για κάθε τι πού μπορεί νά τούς άπασχολήσει. Άπό θέματα «ύψηλής πνευματικότητας» μέχρι θέματα τετριμμένης καθημερινότητας. Έφόσον τά ζητήματα αυτά έχουν βαρύνουσα σημασία στή ζωή τους και τό νά πάρουν μιά άπόφαση δέν εἶναι ζήτημα πάντοτε εύκολο, ἔτσι ὅπως έχουν γίνει περίπλοκα τά πράγματα, άπευθύνονται στήν Έκκλησία για νά βροῦν τήν πιό σωστή για τίς περιστάσεις λύση. Ἐτσι, ὁ ἄνθρωπος συμβουλευεται σέ ὅ,τι ἔχει ανάγκη ἢ φαίνεται σάν ανάγκη του. Ἡ Έκκλησία άνταποκρίνεται «κατά τήν ἐκάστου ἰδίαν χρείαν», σύμφωνα δηλαδή μέ τήν ανάγκη τοῦ καθενός σέ ὅποιαδήποτε σφαίρα ζωῆς και ἄν ἀνήκει αὐτή **ἡ ανάγκη, τό εἶδος τῶν συμβουλῶν** πού ζητοῦν οἱ ἄνθρωποι και τή **διαδικασία παροχῆς** τῶν σχετικῶν άπαντήσεων.

Εἶναι φυσικό ὅτι δέν παίζει τόν ρόλο ἐκείνου πού σέ ὅλα άπαντᾶ. Ἐναπόκειται στή **διακριτική εὐχέρεια** τοῦ συμβούλου τῆς Έκκλησίας νά άπαντήσει ἢ νά μήν άπαντήσει σέ ὅλα τά ἔρωτήματα πού τοῦ τίθενται. Νά παραπέμψει σέ ἄλλους εἰδικούς τόν συμβουλευόμενο ἢ νά ζητήσει τή βοήθεια και τή συνεργασία ἄλλων ὁ ἴδιος.

Αὐτό πού τους κάνει νά προστρέχουν στούς ἄνθρώπους τῆς Έκκλησίας εἶναι, ὅτι πέραν άπό μιά ἔμπειρία ζωῆς πού διαθέτουν, οἱ άπαντήσεις και οἱ συμβουλές τους στηρίζονται στή μακραίωνη παράδοση τῆς Έκκλησίας και τόν φωτισμό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ συμβουλευτική τους δραστηριότητα δέν στηρίζεται άποκλειστικά και μόνο στίς ἱκανότητες τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος, στίς προσωπικές τους ἔμπειρίες ὡς ἄνθρώπων, και δέν προέρχεται άπό δική τους πρωτοβουλία• δέν διορίζονται, δηλαδή άπό μόνοι τους σύμβουλοι τῶν ἄλλων. Ὑπάρχει ἡ βεβαιότητα, ὅτι στά πλαίσια τῆς Έκκλησίας μπορεί νά λάβει χώρα ὑπεύθυνη συμβουλευτική δράση μέ ἔγγυση ὀρθῆς ἐκτιμῆσεως τῶν προβλημάτων και ἔπιτυχοῦς καθοδηγήσεως για τήν ἐπίλυσή τους.

Τελικά ποιός και ὡς τί συμβουλεύει **ποιόν, ποῦ, πῶς, πότε, γιατί, πρός τί, σέ τί;**

Αὐτά τά ὀκτώ ἔρωτήματα, θά μᾶς βοηθοῦσαν νά προσεγγίσουμε διαδοχικά τό θέμα μας και νά άποκτήσουμε πανοραμική ἀντίληψη τοῦ τί εἶναι τό συμβουλευτικό ἔργο, τό συμβουλεύειν και ποιές εἶναι οἱ κατηγορίες του.

Σήμερα βέβαια σκοπός μας εἶναι νά ἐξετάσουμε μιά ἰδιαίτερη πτυχή τῆς συμβουλευτικῆς τῆς Έκκλησίας μας μέ χρήση τῶν ἠλεκτρονικῶν μέσων. Δηλαδή νά δοῦμε ἐναλλακτικούς τρόπους άσκήσεως τῆς συμβουλευτικῆς ἐκ μέρους τῆς Έκκλησίας, ὅπως εἶναι ἡ τηλεσυμβουλευτική μέσω τοῦ διαδικτύου. Καλέσαμε, λοιπόν, ἐκλεκτούς ἐφημερίους μέ μακρά ἔμπειρία αὐτοῦ τοῦ χώρου, τόν π. Ἀναστάσιο Μπαστούνη και τόν π. Ἀθανάσιο Καλογήρου. Ὁ πρῶτος θά μᾶς μιλήσει για μιά συμβουλευτική ποιμαντική μέσω διαδικτύου και ὁ δεύτερος για ἕνα γραφεῖο βοήθειας και ἐπιλύσεως ποιμαντικῶν ζητημάτων άπευθυνό-μενο σέ κληρικούς και λαϊκούς συνεργάτες. Ἡ χρήση, ὅμως, τῶν σύγχρονων ἠλεκτρονικῶν μέσων δέν εἶναι ἄμοιρη προβληματισμῶν γι' αὐτό καλέσαμε τόν Ἐπίτιμο Ἀντιπρόεδρο τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας Ἀναστάσιο Μαρίνο νά παρουσιάσει νομικά ζητήματα πού τίθενται και τυχόν προβλήματα άπό τή χρήση αὐτή.